

УДК 78.071.2(477)Мірошниченко
DOI 10.31654/2520-6966-2021-18f-103-141-151

Неберекутіна-Семенова В. П.

старший викладач кафедри сольного співу НМАУ
ім. П. І. Чайковського, Київ, Україна
e-mail: semval26@gmail.com

Герой України Євгенія Мірошниченко: харківський родовід співачки

*Стаття присвячена пам'яті Євгенії Мірошниченко, багатогранний співо-
чий талант якої став взірцем численній когорті її рідних з Харківщини,
колег і студентів мистецьких закладів України, друзів, прихильників її
унікального голосу як мистецького феномену на концертах в містах як
Європи, так і світу.*

*З використанням біографічного, аналітичного, музикознавчого, джерело-
знавчого методів, інтерв'ювання Євгенії Семенівни та її сестри Зої Семенівни
Мірошниченко-Хужко розглянуто періоди дитинства та юності зірки
українського вокального мистецтва, з'ясовано набуті від батьків гене-
тичні особливості голосу, слуху, пам'яті та представлено історично-
соціальні чинники, що вплинули на творче становлення співачки. Ствер-
джено генетично успадковане від батьків музичне обдарування усіх трьох
донечок, змалечку зачарованих українською народною піснею.*

*Крім використання матеріалів з архівних, історичних джерел, публікацій
науковців, вміщено спогади колег-співаків, педагогів, друзів, рідних співачки.
Маю за честь писати про славетну Є. С. Мірошниченко на основі власної
чвертьстолітньої комунікації з нею в стінах Київської державної консерва-
торії ім. П. І. Чайковського в студентські 1985–1990 рр. навчання в її класі
вокалу, далі – роботі в закладі й до останніх днів життя мисткині.*

*Охарактеризовано праці мистецтвознавців щодо важливості творчого
портрету співачки в контексті розвитку національної музичної спадщини
України. Процитовано думки критиків про незрівнянний вокальний та
артистичний талант Є. Мірошниченко як оперної співачки, її особливої
краси тембр і величезний діапазон голосу з неперевершеними верхніми
нотами та вміння переетілюватися в сценічні образи героїє.*

*Охарактеризовано в історичному контексті з використанням маловідо-
мих фактів харківський період життя мисткині, наявність родинно-
мистецької генетики у творчому зростанні виконавиці.*

Ключові слова: Євгенія Семенівна Мірошниченко, харківський родовід,
вокальне мистецтво.

В українській музичній культурі є багато імен видатних діячів,
які своєю творчістю зробили неоціненний внесок у збагачення ду-

ховної скарбниці держави. Їх імена сучасники не забувають й у теперішній час, коли набуває все більшої актуальності тенденція до утвердження проявів ідентифікації та самовизначення нації з необхідністю збереження культурної пам'яті і творчого надбання унікальних митців минулого.

Такою постаттю в національному оперному мистецтві є Євгенія Семенівна Мірошниченко – Герой України, народна артистка України та СРСР, лауреат Державної премії України імені Т. Г. Шевченка, Державної премії СРСР, нагороджена орденом Ярослава Мудрого, професор кафедри сольного співу Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського (далі – НМАУ). Цього року співачці виповнилося б 90 років від дня народження (роки життя 12.06.1931–27.04.2009). Зацікавлення її неперевершеним колоратурним сопрано, талантом вокалістки й педагогічними принципами не вгасають. Багато критиків писало про незрівняний дар Є. Мірошниченко, її особливі краси тембр голосу, його величезний діапазон з неперевершеними верхніми нотами (аж до «до» четвертої октави).

Життєвий і творчий шлях співачки привертає і привертає увагу низки науковців-музикознавців, культурологів, осібно Тетяни Швачко, яка зробила найбільший внесок у розкриття життєвого й творчого шляху співачки у монографії, численних статтях. Цікаві дослідження присвятили особистості мисткині науковці Валентина Антонюк, В. Бібік, Р. Береза, О. Вергеліс, А. Вишнева, Л. Волга, А. Драгомирецький, М. Зоценко, Г. Кабка, А. Мокренко, І. Молостова, В. Мурадова, Т. Поліщук, В. Туркевич, Е. Федорук, Е. Яворський та інші.

Як зазначила Т. Швачко, Є. Мірошниченко «була окрасою і символом української опери другої половини ХХ століття, з її мистецтвом пов'язана світова слава національної вокальної школи» [16, с. 28]. За словами музикознавиці, «вона поєднала кращі традиції українського оперного та європейського виконавства, стала блискучим інтерпретатором найскладніших партій колоратурного сопрано зі світового репертуару, майстром вокального й акторського перевтілення... Синтез віртуозної вокальної техніки і таланту драматичної артистки, імпровізаційної майстерності, обумовив злет до художніх вершин сучасного вокального мистецтва» [16, с. 6].

Народна артистка України Валентина Антонюк, доктор культурології, професор кафедри камерного співу НМАУ ім. П. І. Чайковського установила, що Євгенія Мірошниченко – це «легенда українського вокального мистецтва» [2, с. 125]. Науковиця так охарактеризувала талант вокалістки: «Рідкісний природний акторський хист Євгенії

Мірошниченко за силою сценічної виразності не поступався феномену її незорого за діапазоном і динамічною палітрою лірико-колоратурного сопрано. Тому дослідники її творчості вважають художні образи, утілені українською оперною примадонною, світовим еталоном сценічної майстерності» [2, с. 125].

З жалем зауважила В. Антонюк, що досі так і не здійснилась мрія Є. С. Мірошниченко про створення Київської малої опери для молодих співаків на Лук'янівській площі: КМДА не виконала своїх обіцянок, як і безлічі інших.

Дослідник Роман Береза у статті «Незрівнянна: харизма сопрано» писав про Є. Мірошниченко так: «Її вроджена жіноча краса набула статусу артистичної еталонності, рівнятись на яку прагнуло не одне покоління артисток. Дивовижний талантист неперевершеної оперної дівки Є. Мірошниченко став символом українського оперного мистецтва, який, іще за життя співачки, переступив межі України і сягнув усього земного простору» [3, с. 12].

У статті «Крізь терни до зірок» заслужений діяч мистецтв України Геннадій Кабка записав інтерв'ю з зіркою вітчизняної оперної сцени Євгенією Мірошниченко, в якому вона зізналася: «Моя професія – одна з найважчих професій, яка потребує повної віддачі, вміння перевтілюватися щовечора, навіть коли сімейні турботи, втома чи стан здоров'я не сприяють переживанням на сцені. Почуття відповідальності перед публікою, яка прийшла на виставу, перед власною репутацією і перед державою, яку ти представляєш – усім цим... неможливо знехтувати» [11, с. 4].

Народний артист України та СРСП Анатолій Мокренко, співпрацюючи з Є. Мірошниченко на сцені Національного оперного театру ім. Т. Г. Шевченка в операх «Лючія ді Ламмермур» Г. Доніцетті, «Травіата» Дж. Верді, відмічав її особливий акторський талант: «Чому Віолетта чи Лючія у Мірошниченко глибоко хвилюють сучасну людину? Тому, що для актриси це привід показати своє ставлення до головних проблем людського буття... Сценічне мистецтво без почуття нікому не потрібно» [12, с. 6].

Мета даної статті – з'ясувати історичний контекст генетики харківського родовету сім'ї Мірошниченків, маловідомі факти щодо впливу на розквіт таланту співачки.

На основі біографічного, аналітичного, музикознавчого, джерелознавчого методів та інтерв'ювання Євгенії Семенівни, її сестри Зої Семенівни Мірошниченко-Хужко розглянуто періоди дитинства та юності зірки українського вокального мистецтва. Поряд з матеріа-

лами з архівних та історичних джерел велике значення відіграло багаторічне особисте спілкування авторки цих рядків з Євгенією Мірошніченко як Вчителем, починаючи зі студентських років навчання в її класі вокалу в Київській державній консерваторії ім. П. І. Чайковського (1985–1990) і до останніх днів її життя. Зворушувала гостинність співачки, що запрошувала до себе додому, пригощала та розказувала про своє минуле життя, виконавські й педагогічні таємниці, що сприяли успіху в навчанні нас, студентів.

Ці спогади спонукали мене дослідити музичний родовід співачки, коріння якого на Харківщині. Адже, як відомо, народилася майбутня оперна зірка 12 червня 1931 р. в багатому історією селі Графське, нині Вовчанський район Харківської області. За часів СРСР його перейменували у Перше Радянське. За спогадами Є. Мірошніченко, у мальовничому селі Графське Слобожанщини України співали практично усі в будь-який час, незалежно від пори року. Жодне свято не могло обійтися без співу.

Батьки майбутньої співачки – тато Семен Олексійович (1899–1943), мама Сусанна Єгорівна (1903–2000) Мірошніченки були працюючими селяни, надзвичайно любили музику й були музично обдарованими. За спогадами вищезгаданої молодшої сестри Зої, ще до революції 1917 р. при дворі Графа Гендрекова у селі Графське був приватний театр, у виставах якого брала участь їх мама, зокрема, виконуючи партію Наталки в опері М. Лисенка «Наталка Полтавка». Улюбленою піснею її була «Стоїть гора високая». Семен Мірошніченко, який любив співати й грати на мандоліні, почувши спів Сусанни, закохався спершу в її голос, а потім одружився з талановитою красунею. У них народилося три донечки: Люся, Женя і наймолодша Зоя. Женя була улюбленицею батька: мабуть, він відчував, що саме вона – спадкоємиця його нереалізованого природного музичного дару.

Отже, музичний талант Євгенія та її сестри як генетично, так й з традицій родинного виховання успадкували від батьків, які надзвичайно любили музику, співи, і разом із працюючістю, чемністю, порядністю передали любов до прекрасного дітям. Українські народні пісні лунали в ті часи у кожній хаті на Слобожанщині, центром якої був Харків. Нагадаймо, що, за історичними джерелами, на місці Харкова ще за часів Київської Русі на березі річки Харків розташовувалося місто Донець. Літочислення саме Харкова ведеться з 1654 р., а до цього часу на землях Слобожанщини не було осілого населення. За часів Запорізької Січі Харків став центром «Харківського

слобідського козацького полку» з фортецею із вежами та укріпленнями, навколо яких будувалися вулиці. В місті розвивалися наука, культура, освіта. На початку XVIII ст. монастирську школу Харкова на зразок Києво-Могилянської академії перетворили на Колегію, яка стала важливим навчальним закладом Слобожанщини для дітей усіх верств населення, навіть з інших країн. У другій половині XVIII ст. з уведенням нових навчальних курсів з малювання, музики, іноземних мов, інженерної справи, артилерії Колегію перейменували на Колегіум. Тут викладали, навчалися видатні філософи (Г. Сковорода), діячі культури й релігії, осібно, П. Малиновський, Є. Мухін. Оскільки Харків підпорядковувався Російській імперії, за реформою духовної освіти на початку XIX століття Харківський колегіум було перетворено на духовну семінарію. Важливою історичною, політичною й науковою подією всієї України стало заснування вченим Василем Каразіним 1804 р. Харківського університету, в якому видавалися українською мовою перші друковані праці.

Як відомо, у 1919–1934 рр. Харків був політичною, економічною, культурною столицею України. Про українізацію Слобожанщини свідчив факт того, що переважну більшість населення складали українці, налаштовані національно свідомо. Проте голодомор 1930-х років, знищення органами НКВС української культури, звинувачення в буржуазному націоналізмі і вбивство тисяч найкращих її представників у 1937–1938 рр. змінили становище Харкова. Радянська влада намагалася русифікувати місто, перетворивши його на найбільший промисловий центр України, що займав третє місце з машинобудування в тодішньому СРСР (після Москви і Ленінграда).

Нелегким було дитинство Євгенії Мірошниченко в ті часи. Особливою трагедією їх сім'ї стала загибель на фронті Другої світової війни батька. Після визволення Харкова від німецьких окупантів, у 1943 р., Євгенія почула по радіо новину, що в Харкові організуються ремісничі училища для сиріт і дітей з багатодітних родин. На її прохання, мама відправила туди навчатися своїх двох дівчат – Люсю і Женю; молодша Зоя залишилася в селі. Так скінчилося дитинство: у листопаді 1943 р. дівчат розподілили до Спеціального жіночого ремісничого училища радіосправи, де навчалось 750 дітей різного віку, що мешкали по десятеро осіб в кімнаті. Люся не витримала військової дисципліни й тяжкого навантаження та втекла додому. А Женя продовжила навчатися на слюсаря-складальника. Після занять вона відвідувала балетний гурток. Проте музичний талант до співу, закладений генетично, все одно переміг.

Євгенія Семенівна любила згадувати про те, як змінилась її доля після одного випадку. Почувши по радіо романс Антоніди з опери М. Глінки «Іван Сусащоїн», вона його запам'ятала й любила співати. Якось її голос почула комісія на чолі з директором училища, що перевіряла гуртожиток. На наступний день Женю запросили співати в хорі, яким керував хормейстер і композитор Зеновій Давидович Заграничний. Йї більше хотілося на той час танцювати, проте пропозиція заспівати солісткою з хором привабила більше. У 1947 р. учні закладу перемогли на огляді-конкурсі художньої самодіяльності трудових резервів України та поїхали до Москви виступати в Большому театрі. Голос дівчини настільки заворожив увесь зал, що ніхто не помітив, як вона переплутала слова й поміняла місцями куплети «Вечірньої пісні» К. Стеценка, бажаючи показати красиву високу ноту. Слухачі, вражені незрівнянним тембром голосу солістки, нагородили її гучними оплесками, а журі – грамотою.

Після успішного концертного виступу викладач Жені Зеновій Давидович Заграничний привів юну солістку вчитися професійного співу до Павла Васильовича Голубєва, який свого часу був педагогом славетного співака Бориса Гмирі.

Доконаним є факт високого професійного рівня викладачів училища, що наслідували музично-історичні традиції провідних світових шкіл, мали власні самобутні методики викладання вокалу. Цьому сприяли й традиції розвитку професійної музичної освіти, пов'язані з відкритими у Харкові 1864 р. музичними класами Російського музичного товариства (тоді Слобожанщина належала Російській імперії), діяльністю заснованого 1883 р. музичного училища, і пізніше – Харківської консерваторії (1917 р.), в якій працювали фундатори Харківської вокальної школи професори Михайло Михайлов, Павло Голубєв. Проте високі вимоги до професійного навчання були часто непосильні для юної артистки. Вона вирішила розпрощатися з музичним училищем і піти працювати слюсарем на електромеханічний завод. Втім, після закінчення 1949 р. ремісничого училища Євгенія отримала запрошення стати солісткою ансамблю пожежної охорони м. Харкова і на концертах з художньої самодіяльності зачаровувала присутніх співом. Так, у 1950 р. на концерт в Києві її почув ректор Київської державної консерваторії ім. П. І. Чайковського Олександр Климов та запропонував вступати до закладу на навчання. Євгенія Семенівна згадувала: «Я вдячна тим людям, які, мов естафетну паличку, передавали мене з рук в руки»¹.

¹ З особистої бесіди з Є. С. Мірошниченко від 30.05.2005 р.

Отже, 1951 р. Євгенія Мірошниченко вступила без іспитів (тільки заспівала сольну програму) на вокальний факультет КДК ім. П. І. Чайковського. Вокальна кафедра складалася з таких видатних діячів українського мистецтва, як М. Литвиненко-Вольгемут, З. Гайдай, І. Паторжинський, М. Донець-Тессейр та інші. Завідувач кафедри Дометій Євтушенко спершу розподілив Женю до себе в клас, втім перевів, за бажанням самої Євгенії, до професорки Марії Едуардівни Донець-Тессейр. З цього часу почалося справжнє виховання майбутньої зірки сцени.

Видатна оперна співачка М. Е. Донець-Тессейр (1899–1974) володіла красивим лірико-колоратурним сопрано, широкою ерудицією. Продовжуючи справу своїх викладачів-вокалістів Олександра Мишуги, Ф. Форстена, Вітторіо Ланцо, Миколи Лисенка – з фортепіано, вона передавала свої знання й досягнення студентам класу. Узагальнюючи власний досвід оперної співачки та спираючись на традиції західноєвропейської (зокрема італійської школи *bel canto*) й національної вокальної школи, Марія Едуардівна створила свою методику викладання вокалу, викладену в методичній праці «Досвід виховання сопрано та колоратурного сопрано», де показала відмінні результати у підготовці високопрофесійних молодих співачок.

Впродовж творчого шляху Є. С. Мірошніченко з вдячністю згадувала Марію Едуардівну, яка стала для неї другою матір'ю та порадицею. Звичайно, професорка була для усіх взірцем не тільки як високопрофесійна співачка й педагог, але й мудра, віддана Музиці, щира, доброзичлива й сповнена оптимізму людина.

Важко було вчитися Євгенії в консерваторії без необхідних знань навчання в музичній школі, далі – училищі, що створювало складнощі навчання. За неуспішність її тричі виключали з консерваторії, вона їздила на зарубіжні гастролі як солістка Українського народного хору, проте шкодувала за покинутим навчанням і знову поверталася до консерваторії. А Марія Едуардівна Донець терпляче навчала улюблену студентку не тільки усіх таємниць вокального мистецтва, а й уміння глибоко передавати зміст виконуваних творів. На третьому курсі, після Всесоюзної конференції викладачів-вокалістів у Ленінграді, на якій М. Е. Донець-Тессейр читала доповідь і презентувала майстерність своїх учениць, зокрема Євгенії Мірошниченко, юну артистку запросили на роботу до Ленінградського театру опери та балету імені С. Кірова (нині – Маріїнський), проте Євгенія відмовилася. Треба було ще вчитися...

У 1957 р. Є. Мірошниченко стала солісткою Київського державного академічного театру опери та балету ім. Т. Шевченка. На цій

сцені пройшов і її державний іспит: з величезним успіхом презентувала вона партію Віолетти з опери Дж. Верді «Травіата», яку співала там протягом наступних сорока років. А диплом про закінчення консерваторії одразу отримати їй не вдалося: бракувало свідоцтва про середню освіту. І тільки після отримання атестату з вечірньої школи при заводі «Арсенал», на якому вже народна артистка УРСР Є. Мірошніченко часто виступала з концертами, нарешті їй вручили диплом про закінчення консерваторії.

У тому ж 1957 р. співачка отримала срібну нагороду на VI Всесвітньому фестивалі молоді та студентів, показавши своє неповторне обдарування на останньому турі (перші два вона відспівала в хворому стані). А 1958 р. стала лауреатом II премії Міжнародного конкурсу в Тулузі (першу отримала американка Доріс Майс). А далі – виступи на різних сценах світу.

Завжди з особливою любов'ю співачка давала концерти на малій Батьківщині: в селі Радянському (колись Графське), Вовчанську, Харкові. Завжди її успішні концерти супроводжувалися бурхливими оплесками вдячних слухачів.

Водночас Євгенія Семенівна, маючи відповідальність за рідних, завжди опікувалася ними. Турбуючись про матір і сестер, щойно отримала 1958 р. власну квартиру – вона забрала матір до Києва. Пізніше Сусанна Єгорівна допомагала дочці виховувати її синів – Ігоря та Олега. А Євгенія Семенівна ніколи не скаржилась на складний характер мами, намагаючись їй догоджати.

Допомога сестричкам була завжди в пригоді, коли старша Люся після закінчення Волчанського медичного технікуму вийшла заміж і, завдяки клопотанням Євгенії, отримала квартиру в Харкові, де проживає й зараз. Молодша Зоя закінчила в 1952 р. ремісниче училище й будувала у Харкові міст, а в 1958 р. переїхала до Євгенії в Київ на роботу в мімансі Київського оперного театру імені Т. Г. Шевченка. Вона теж мала красивий голос, сценічну артистичність, хоча дещо поступалася наполегливості у навчанні. Згодом Зоя Семенівна вийшла заміж за військового і проживає дотепер у Києві.

Концерти, гастролі Є. С. Мірошніченко відбувалися не тільки в Україні, а й за кордоном. Важливим для співачки було стажування в Італійському театрі Ла Скала у всесвітньовідомої Ельвіри дель Ідальго. Та завжди Євгенія поверталася з радістю до Києва, де її чекала робота в Національному оперному театрі імені Т. Г. Шевченка, в якому вона впродовж десятиліть своїм проникливим голосом хвилювала серця і душі глядачів, даруючи їм свій унікальний талант.

У 1980 р. Євгенію Семенівну запросили викладати на кафедрі сольного співу КДК ім. П. І. Чайковського, де вона ствердилася ще й як високомайстерний і дбайливий педагог з 30-річним досвідом викладання.

Отже, у контексті унікальності мистецького феномену оперної та камерної співачки, професора класу сольного співу НМАУ ім. П. І. Чайковського, Героя України, народної артистки України Євгенії Семенівни Мірошниченко стверджено її визначну роль в історії й сьогоднішній національній музичній культурі, мистецтві й освіті України.

Саме харківський період життя Є. С. Мірошниченко став важливим не тільки в розумінні збереження традицій батьками родинного виховання у дітей любові до музики, української народної пісні. Він сприяв формуванню в мисткині працелюбності, відповідальності, загартованості, витривалості, усвідомленню важливості допомоги нужденним, що проявлялися у формах культуротворення: концертно-виконавська, педагогічна, громадська діяльність. Це сповна підтверджують її численні державні нагороди та, особіно, Почесний титул «Зірка українського мистецтва».

Література

1. Антонюк В. Г. У Малої опери – велика біда. *Дзеркало тижня*. 2007. 29 червня.
2. Антонюк В. Г. Нездійсненна мрія Євгенії Семенівни Мірошниченко. *Часопис НМАУ ім. П. І. Чайковського*. 2016. № 4. С. 125–127.
3. Береза Р. Незрівнянна: харизма сопрано. *Україна молода*. 2019. 15 травня. С. 12–13.
4. Вергеліс О. Євгенія Мірошниченко. *Дзеркало тижня*. 2009. 30.04–5.05.
5. Вергеліс О. «Мала опера» в Києві. *Дзеркало тижня*. 2007. 3 листопада.
6. Вишнева А. Євгенія Мірошниченко. *Культура і життя*. 2006. 19 липня.
7. Волга Л. Такі голоси народжуються раз на 100 років. *Урядовий кур'єр*. 2006. 15 червня.
8. Волга Л. Тріумф (Творчий вечір-бенефіс Євгенії Мірошниченко). *Урядовий кур'єр*. 2001. 19 червня.
9. Драгомирецький А. Струни жайворона. *Молодь України*. 1974. 16 червня.
10. Зоценко М. Володарка солов'їних чар. *Україна*. 1972. № 47. С. 16.
11. Кабка Г. Є. Мірошниченко. Спогади про своє життя. *Культура. Інформація. Творчість*. 2006. № 2. С. 4–5.
12. Мокренко А. Яркий, самобытный талант. *Музыкальная жизнь*. 1977. № 18. С. 6.
13. Молостова І. Неповторність. *Вечірній Київ*. 1981. 21 листопада.

14. Муратова В. Певучая дюжина Евгении Мирошниченко. *Сегодня*. 2002. 12 июня.
15. Поліщук Т. Євгенія Мірошниченко. *День*. 2009. 28 квітня.
16. Швачко Т. О. Євгенія Мірошниченко / ред. О. А. Голинська. Київ: Муз. Україна, 2011. 312 с.

References

1. Antonyuk, V. H. (2007) U Maloyi opery – velyka bida [The Small Opera has a large trouble]. *Dzerkalo tyzhnya [Mirror of the week]*. 12.06. [in Ukrainian].
2. Antonyuk, V. H. (2016) Nezdysnenna mriya Yevheniyi Semenivny Miroshnichenko [The unrealized dream of Yevheniya Semenivna Miroshnichenko]. *Chasopys NMAU imeni P. I. Tchaikovskoho [Magazine NMAU after P. I. Tchaikovsky]*. № 4. [in Ukrainian].
3. Bereza R. (2019) Nezrivnyanna: Charisma soprano. [Incomparable: Charisma of the soprano] *Ukraina moloda [Yong Ukraine]*. [in Ukrainian].
4. Verhelis O. (2009). Yevheniya Miroshnichenko [Yevheniya Miroshnichenko]. *Dzerkalo tyzhnya [Mirror of the week]*. 30.04–5.05. [in Ukrainian].
5. Verhelis O. (2007). Mala Opera v Kyievi [«The Small» opera in Kyiv]. *Dzerkalo tyzhnya [Mirror of the week]*. 3.11. [in Ukrainian].
6. Vyshneva A. (2006). Yevheniya Miroshnichenko [Yevheniya Miroshnichenko]. *Kultura i zhyttya [Culture and life]*. 19.07. [in Ukrainian].
7. Volga L. (2006). Taki holosy narodzhuyutsya raz na 100 rokiy [Such voices are born once in 100 years]. *Uryadovi kuryer [Government Courier]*. [in Ukrainian].
8. Volga L. (2001) Triumph (Tvorchui benefis Yevheniyi Miroshnichenko) [Triumph (Artistic benefit of Yevheniya Miroshnichenko)]. *Uryadovi kuryer [Government Courier]*.19.06. [in Ukrainian].
9. Drahomyretskyi A. (1974). Struny zhayvorona [The strings of the lark]. *Molod' Ukrayiny [The Youth of Ukraine]*. 16.06. [in Ukrainian].
10. Zotsenko M. (1972). Volodarka solovyinukh char [The owner of Nightingale's charms]. *Ukraina [The Ukraine]*. № 47. P. 16. [in Ukrainian].
11. Kabka H. (2006). Yevheniya Miroshnichenko. Spohady pro svoje zhyttya [Yevheniya Miroshnichenko. Memories of own life]. [Kultura. Informatsiya. Tvorchist]. *Culture. Information. Creativity*. № 2. [in Ukrainian].
12. Mokrenko A. (1977). Yarkiy, samobytniy talant [Bright, distinctive talent]. *Muzykalnaya zhyzn [Musical Life]*. № 18. P. 6. [in Russian].
13. Molostova I. (1981). Nepovtornist [Uniqueness.]. *Vechirniy Kyiv. [Evening Kyiv]*. 21.11. [in Ukrainian].
14. Muratova V. (2002). Pevuchaya dyuzhyna Evgeniyi Miroshnichenko [The singing dozen of Evgeniya Miroshnichenko]. *Sehodnya [Today]*. 12.06.[in Russian].
15. Polishchuk T. (2009). Evgeniya Miroshnichenko [Evgeniya Miroshnichenko] *Den [Day]*. 28.04. [in Ukrainian].
16. Shvachko T. O. (2011). Evgeniya Miroshnichenko [Evgeniya Miroshnichenko]. Red. Holynska O. A. Kyiv: Mus. Ukraine. 312 p. [in Ukrainian].

Neberekutina-Semenova V. P.

Senior lecturer of the department
of solo singing of P. I. Tchaikovsky NMAU
Kyiv, Ukraine
e-mail: semval26@gmail.com

Hero of Ukraine Yevheniya Miroshnychenko: Kharkiv pedigree of the singer

The article is dedicated to the memory of Yevhenia Miroshnychenko, whose multifaceted singing talent became a model for a large cohort of her relatives from Kharkiv region, colleagues and students of art institutes of Ukraine, friends, fans of her unique voice as an artistic phenomenon at concerts in Europe and the world.

On the basis of biographical, analytical, musicological, source studies methods and interviews of Yevhenia Semenivna and her sister Zoya Semenivna Miroshnychenko-Khuzhko, are considered the periods of childhood and adolescence of a Ukrainian vocal art's Star, clarified the genetic features of voice, hearing, memory acquired from parents, presented the historical and social factors that influenced on the creative formation of the singer. The musical talent of all three daughters, who were fascinated by Ukrainian folk songs from an early age, has been genetically inherited from their parents.

In addition to the use of materials from archival, historical sources, publications of scientists, there are memories of fellow singers, teachers, friends and relatives of the singer. I have the honor to write about the famous E. S. Miroshnychenko on the basis of my own quarter-century communication with her in the Kyiv State Conservatory after P. I. Tchaikovsky starting from my student years of study in her vocal class (1985–1991), then – work in the Conservatoire and until the last days of the artist's life.

The works of art critics on the importance of the singer's creative portrait in the context of the development of the national musical heritage of Ukraine are described.

Critics' opinions about E. Miroshnychenko's incomparable vocal and artistic talent as an opera singer, her special beautiful timbre and huge range of voice with unsurpassed top notes and ability to transform into stage images of heroes are quoted.

The Kharkiv period of the artist's life, the presence of family-artistic genetics in the creative growth of the performer are characterized in the historical context with the use of little-known facts.

Key words: Yevheniya Semenivna Miroshnychenko, Kharkiv pedigree, vocal art.